

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МЕДИКО-ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Кафедра загальної підготовки

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Правознавство та медичне законодавство

Ступінь вищої освіти «магістр»
Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність: 223 «Медсестринство»
Освітня програма «Медсестринство»

Миколаїв 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Правознавство та медичне законодавство» для здобувачів ступеня вищої освіти «магістр».

За спеціальністю 223 «Медсестринство»

Розробник: В.М. Ярошенко Ярошенко В.М.– доцент

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри загальної підготовки

Протокол № 2 від 26.09.2023р.

Завідувач кафедри загальної підготовки В.М. Ярошенко Ярошенко В.М.

Робочу програму погоджено Вченою радою університету

Протокол № 3 від 28.09.2023р.

Голова Вченої ради М.В. Михайло Михайло Волков

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	Цикл вибіркових дисциплін
Мова викладання – українська	Спеціальність: 223«Медсестринство»	Рік підготовки:
Загальна кількість годин – 90		Семестр
Тижневих годин для форм навчання: аудиторних – 3 год.	Другий магістерський рівень	Лекції 20 год.
		Практичні, семінарські 16 год.
		Лабораторні
		Самостійна робота 54 год.
		Вид контролю: залік

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи для очної форми навчання – 90 год.: 36 год. – аудиторні заняття, 54 год.
– самостійна робота (46 % до 54 %).

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: забезпечити отримання здобувачами теоретичних знань і вироблення навиків з практичного застосування норм права, медичного законодавства, основних засад медичного права як молодій галузі українського права, яка регулює суспільні відносини пов'язані з реалізацією прав громадян на здоров'я, зокрема між громадянином і закладом охорони здоров'я, пацієнтом і медичним працівником у сфері надання медичної допомоги, а також сприяти формуванню у здобувачів освіти високого рівня правосвідомості, підвищення правової культури.

Завданнями вивчення дисципліни є отримання здобувачами освіти знань, зокрема, щодо:

історії становлення юридичної регламентації медичної діяльності в Україні;
конституційного регулювання прав людини у сфері охорони здоров'я в Україні;
загального і спеціального законодавства у сфері охорони здоров'я;
видів юридичної відповідальності за професійні правопорушення в окресленій царині;
прав і обов'язків суб'єктів медичних правовідносин (пацієнтів, медичних працівників, законних представників пацієнта тощо);
дефектів надання медичної допомоги;
механізмів контролю якості медичної допомоги;
правового регулювання медичної допомоги в Україні;
юридичних аспектів профілактики і лікування інфекційних хвороб;
законодавчого забезпечення донорства (крові, тканин, репродуктивних клітин);
регулювання експертної діяльності за законодавством України .

Очікувані результати навчання:

Програмні компетентності

Інтегральна компетентність Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 11 Здатність реалізувати свої права та свої обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) Спеціальні (фахові предметні) компетентності (СК)

СК 14 Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації. СК 22 Здатність реалізовувати свої права та обов'язки пацієнта у сфері охорони здоров'я та надавати юридичні послуги у медичній сфері.

Програмні результати навчання

Соціально-гуманітарна ерудованість

1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.
 2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.
 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.
 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.
 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.
 6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.
- #### **Дослідницькі навички**
7. Складати та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.
 8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.
- #### **Комунікація**
10. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію.
 11. Володіти базовими навичками риторики.
 12. Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.
 13. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту. Професійна самоорганізація та використання інформаційних технологій
 14. Належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності.
 15. Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.
 16. Демонструвати вміння користуватися комп'ютерними програмами, необхідними у професійній діяльності.
 17. Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.

17.1. Використовувати дані відкритих статистичних даних для аналізу стану злочинності, її детермінант . Праворозуміння

18. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права. 20. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів. 20.1. Виявляти зв'язки між різними галузями права та використовувати отримані знання на практиці. Правозастосування

21. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

22. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

23. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

2.Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Медичні правовідносини у системі правознавства. Законодавство України про охорону здоров'я.

Тема1. № Поняття та система медичного права

Предмет та метод медичного права. Медичні правовідносини.

Система медичного права.

Тема 2. Юридична регламентація медичної діяльності в Україні

Історико-правовий аналіз нормативного регулювання охорони здоров'я. Законодавство України про охорону здоров'я.

Тема 3. Правовий статус пацієнта

Права та обов'язки пацієнта. Відмова лікаря від подальшого ведення пацієнта. Права іноземців у сфері охорони здоров'я в Україні. Захист прав пацієнтів у Конвенціях ЄС.

Кредит 2. Правова природа медичної допомоги та медичних послуг.

Тема 4. Лікарська таємниця та її законодавче визначення

Правове регулювання збереження лікарської таємниці. Адвокатський запит та робота з ним. Законодавчо визначені випадки передачі медичними працівниками відомостей, які стали їм відомі у зв'язку з виконанням своїх обов'язків .

Тема 5. Правовий статус медичних працівників

Законодавче закріплення прав медичних працівників. Судовий захист прав медичних працівників. Захист честі, гідності, ділової репутації.

Тема 6. Відповідальність медичних працівників.

Ознаки юридичної відповідальності. Дисциплінарна відповідальність медичних працівників. . Кримінальна відповідальність медичних працівників.

Кредит 3. Правове регулювання медичної експертизи.**Тема 7. Правове регулювання медичної експертизи.**

Експертиза тимчасової непрацездатності. Медико-соціальна експертиза. Судово-медична і судово-психіатрична експертиза.

Тема 8. Правове регулювання окремих видів медичної діяльності.

Правове регулювання надання психіатричної допомоги. Правова кваліфікація дефектів надання медичної допомоги.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин					
	очна форма					
	усьог о	у тому числі				
л		П	Лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Медичні правовідносини у системі правознавства. Законодавство України про охорону здоров'я.						
Тема 1. № Поняття та система медичного права Предмет та метод медичного права. Медичні правовідносини. Система медичного права.	10	2	-	-	8	
Тема 2. Юридична регламентація медичної діяльності в Україні Історико-правовий аналіз нормативного регулювання охорони здоров'я. Законодавство України про охорону здоров'я.	10	2	2	-	6	
Тема 3. Правовий статус пацієнта Права та обов'язки пацієнта. Відмова лікаря від подальшого ведення пацієнта. Права іноземців у сфері охорони здоров'я в Україні. Захист прав	10	4	-	-	6	

пацієнтів у Конвенціях ЄС.							
Разом за кредитом 1	30	8	2	-	-	20	
Кредит 2. Правова природа медичної допомоги та медичних послуг.							
Тема 4. Лікарська таємниця та її законодавче визначення Правове регулювання збереження лікарської таємниці. Адвокатський запит та робота з ним. Законодавчо визначені випадки передачі медичними працівниками відомостей, які стали їм відомі у зв'язку з виконанням своїх обов'язків .	10	2		-	-	8	
Тема 5. Правовий статус медичних працівників Законодавче закріплення прав медичних працівників. Судовий захист прав медичних працівників. Захист честі, гідності, ділової репутації.	10	2	2	-	-	6	
Тема 6. Відповідальність медичних працівників. Ознаки юридичної відповідальності. Дисциплінарна відповідальність медичних працівників. . Кримінальна відповідальність медичних працівників.	10	2	2	-	-	6	
Разом за кредитом 3	30	6	4	-	-	20	
Кредит 3. Правове регулювання медичної експертизи.							
Тема 7. Правове регулювання медичної експертизи. Експертиза тимчасової	16	2	6	-	-	8	

непрацездатності. Медико-соціальна експертиза. Судово-медична і судово-психіатрична експертиза.							
Тема 8. Правове регулювання окремих видів діяльності. Правове регулювання надання психіатричної допомоги. Правова кваліфікація дефектів надання медичної допомоги.	14	4	4	-	-	6	
Разом за кредитом 3	30	6	10	-	-	14	
Всього	90	20	16	-	-	54	

4.Теми семінарських, практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
		ОФН
<i>Кредит 1.Поняття та система медичного права</i>		
1.	Тема 1.Предмет та метод медичного права.	
2.	Тема 2.Медичні правовідносини	2
3.	Тема 3.Система медичного права. Джерела медичного права	
<i>Кредит 2. Правова природа медичної допомоги та медичних послуг.</i>		
5.	Тема 4. Лікарська таємниця та її законодавче визначення Правове регулювання збереження лікарської таємниці. Адвокатський запит та робота з ним. Законодавчо визначені випадки передачі медичними працівниками відомостей, які стали їм відомі у зв'язку з виконанням своїх обов'язків	
6.	Тема 5. Правовий статус медичних працівників Законодавче закріплення прав медичних працівників. Судовий захист прав медичних працівників. Захист честі, гідності, ділової репутації.	
7.	Тема 6. Відповідальність медичних працівників. Ознаки юридичної відповідальності. Дисциплінарна відповідальність медичних працівників. . Кримінальна відповідальність медичних працівників	

<i>Кредит 3. Правове регулювання медичної експертизи.</i>		
9.	Тема 7. Правове регулювання медичної експертизи. Експертиза тимчасової непрацездатності. Медико-соціальна експертиза. Судово-медична і судово-психіатрична експертиза.	6
10.	Тема 8. Правове регулювання окремих видів медичної діяльності. Правове регулювання надання психіатричної допомоги. Правова кваліфікація дефектів надання медичної допомоги.	4
Всього		16

5. Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
		ОФН
<i>Кредит 1. Поняття та система медичного права</i>		
1.	Тема 1. Предмет та метод медичного права.	8
2.	Тема 2. Медичні правовідносини	6
3.	Тема 3. Система медичного права. Джерела медичного права	6
<i>Кредит 2. Правова природа медичної допомоги та медичних послуг.</i>		
5.	Тема 4. Лікарська таємниця та її законодавче визначення Правове регулювання збереження лікарської таємниці. Адвокатський запит та робота з ним. Законодавчо визначені випадки передачі медичними працівниками відомостей, які стали їм відомі у зв'язку з виконанням своїх обов'язків	8
6.	Тема 5. Правовий статус медичних працівників Законодавче закріплення прав медичних працівників. Судовий захист прав медичних працівників. Захист честі, гідності, ділової репутації.	6
7.	Тема 6. Відповідальність медичних працівників. Ознаки юридичної відповідальності. Дисциплінарна відповідальність медичних працівників. . Кримінальна відповідальність медичних працівників	6
<i>Кредит 3. Правове регулювання медичної експертизи.</i>		
9.	Тема 7. Правове регулювання медичної експертизи. Експертиза тимчасової непрацездатності. Медико-соціальна експертиза. Судово-медична і судово-психіатрична експертиза.	8
10.	Тема 8. Правове регулювання окремих видів медичної діяльності. Правове регулювання надання психіатричної допомоги.	6

	Правова кваліфікація дефектів надання медичної допомоги.	
Всього		54

6.Методи навчання

При організації навчального процесу з даної дисципліни використовуються методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- в аспекті передачі і сприйняття навчальної інформації: словесні (розповідь, лекція, бесіда); наочні (ілюстрація, демонстрація); практичні (досліди, вправи, реферати).

- в аспекті логічності, мислення: пояснювально-ілюстративні; репродуктивні; проблемного викладу; індуктивні та дедуктивні; частково-пошукові; дослідницькі.

- в аспекті управління навчанням: навчальна робота під керівництвом викладача; самостійна робота.

7.Методи контролю

Контрольні заходи, які проводяться в університеті визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти і забезпечують своєчасне коригування навчального процесу. Протягом семестру проводиться поточний контроль. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів за визначеною темою (навчальним елементом). Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та студентами, управління навчальною мотивацією студентів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем – для коригування методів і засобів навчання, – так і студентами – для планування самостійної роботи. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, виступів студентів при обговоренні теоретичних питань, а також у формі тестування. Система оцінювання сформованих компетентностей здобувачів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи.

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється на практичних заняттях під час усного опитування, розгляду ситуацій, виконання практичних завдань та ін. за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, щорозглядаються;

- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, чинною нормативною базою, а також статтями у періодичних виданнях, в яких висвітлені питання, що розглядаються;

- вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

- логіка, структура, стиль викладання матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;

- правильність виконання практичних завдань.

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Економічний аналіз» повинна забезпечити:

- системність знань та засобів навчання;

- володіння розумовими процесами;

- мобільність і критичність мислення;

- володіння засобами обробки інформації;

- здібність до творчої праці.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання поза аудиторної самостійної роботи здобувачів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних і лабораторних заняттях.

Одним із головних аспектів організації самостійної роботи є розробка форм і методів організації контролю за самостійною роботою здобувачів.

Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентом в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні аудиторних навчальних занять.

Підсумковий контроль забезпечує оцінку результатів навчання здобувачів певного освітньо-кваліфікаційного рівня на проміжних або заключному етапах їх навчання. Він включає семестровий контроль – залік.

10. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Розподіл балів, які отримують здобувачі під час аудиторних занять та самостійної роботи впродовж семестру, наведений в таблиці.

Під час заліку застосовується наступна шкала оцінювання:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Питання до заліку

1. Законодавство про охорону здоров'я: сучасний стан та перспективи розвитку.
2. Предмет та метод медичного права.
3. Медичні правовідносини.
4. Система медичного права.
5. Джерела медичного права.
6. Медичне право як навчальна дисципліна та галузь права.
 1. Правова природа медичної допомоги та медичних послуг.
2. Медична реформа в Україні: її сутність та етапи впровадження.
3. Система закладів охорони здоров'я в Україні за медичною реформою.
4. Правове регулювання екстреної медичної допомоги в Україні.
5. Правове регулювання первинної медичної допомоги в Україні.
6. Правове регулювання вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги в Україні.
7. Права та обов'язки пацієнтів у сфері державних фінансових гарантій.
8. Особливості договорів про медичне обслуговування населення за програмою фінансових гарантій.
9. Поняття "лікарська таємниця".
10. Право людини на медичну інформацію.
11. Загальні організаційно-правові питання інформованої згоди пацієнта.
12. Критерії правомірності інформованої згоди пацієнта.

13. Право людини на згоду на медичне втручання.
14. Право на відмову від медичного втручання.
15. Особливості правового статусу законних представників в сфері охорони здоров'я.
16. Правове регулювання збереження лікарської таємниці.
17. Обов'язок щодо збереження лікарської таємниці в Етичному кодексі лікарів.
18. Поняття "адвокатський запит" та надання інформації на нього у закладах охорони здоров'я.
19. Інформація з обмеженим доступом за Законом України "Про доступ до публічної інформації".
20. Законодавчо визначені випадки передачі медичними працівниками інформації, що становить лікарську таємницю відповідно до Закону України "Про психіатричну допомогу".
21. Законодавчо визначені випадки передачі медичними працівниками інформації, що становить лікарську таємницю відповідно до Сімейного кодексу України.
22. Законодавчо визначені випадки передачі медичними працівниками інформації, що становить лікарську таємницю відповідно до Закону України "Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіцит людини (ВІЛ) та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ".
23. Законодавчо визначені випадки передачі медичними працівниками інформації, що становить лікарську таємницю відповідно до Закону України "Про запобігання та протидію домашньому насильству".
24. Законодавчо визначені випадки передачі медичними працівниками інформації, що становить лікарську таємницю відповідно до Закону України "Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживання ними".
25. Законодавчо визначені випадки передачі медичними працівниками інформації, що становить лікарську таємницю відповідно до Закону України "Про протидію захворюванню на туберкульоз".
26. Законодавчо визначені випадки передачі медичними працівниками інформації, що становить лікарську таємницю відповідно до Порядку розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру.
27. Законодавчо визначені випадки передачі медичними працівниками інформації, що становить лікарську таємницю відповідно до Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві.
28. Поняття "пацієнта". Його права та обов'язки.
29. Права і обов'язки застрахованих осіб відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування".
30. Підстави для відмови в наданні допомоги по тимчасовій непрацездатності.
31. Відмова лікаря від подальшого ведення пацієнта.

32. Відмова сімейного лікаря у прийнятті декларації.
33. Надання медичної допомоги іноземцям та особам без громадянства.
34. Платні та безоплатні медичні послуги, які надаються іноземцям та особам без громадянства.
35. Захист прав пацієнтів у Конвенціях ЄС.
36. Професійні права та пільги медичних та фармацевтичних працівників.
37. Професійні обов'язки медичних та фармацевтичних працівників.
38. Судовий захист прав медичних працівників.
39. Захист честі, гідності та ділової репутації медичних та фармацевтичних працівників.
40. Поняття та ознаки юридичної відповідальності.
41. Адміністративна відповідальність медичних працівників.
42. Кримінальна відповідальність медичних працівників (ст. 131 ККУ).
43. Кримінальна відповідальність медичних працівників (ст. 132 ККУ).
44. Кримінальна відповідальність медичних працівників (ст. 139 ККУ).
45. Кримінальна відповідальність медичних працівників (ст. 140 ККУ).
46. Кримінальна відповідальність медичних працівників (ст. 141 ККУ).
47. Кримінальна відповідальність медичних працівників (ст. 142 ККУ).
48. Кримінальна відповідальність медичних працівників (ст. 143 ККУ).
49. Кримінальна відповідальність медичних працівників (ст. 144 ККУ).
50. Кримінальна відповідальність медичних працівників (ст. 145 ККУ).
51. Кримінальна відповідальність медичних працівників (ст. 184 ККУ).
52. Кримінальна відповідальність медичних працівників (ст. 319 ККУ).
53. Кримінальна відповідальність медичних працівників (ст. 320 ККУ).
54. Кримінальна відповідальність за ст. 325 ККУ.
55. Дисциплінарна відповідальність медичних працівників.
56. Медична експертиза та контроль якості медичної допомоги.
57. Дефекти надання медичної допомоги.
58. Поняття, види та значення медичних експертиз.
59. Медико-соціальна експертиза втрати працездатності та стійкого розладу функцій організму
60. Судово-медична та судово-психіатрична експертиза.

11. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Правознавство та медичне законодавство».

2. Методичні вказівки для виконання семінарських, практичних, самостійних занять з дисципліни «Правознавство та медичне законодавство» студентами очної та заочної форм навчання галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 223 «Медсестринство».

12. Рекомендована література

Основна

1. Медико-правовий тлумачний словник / упоряд. І.Я. Сенюта, Х.Я. Терешко, Н.Є. Хлібороб, О.В. Цибак; за ред. І.Я. Сенюти. – Львів: Вид-во ЛОБФ «Медицина і право», 2010.
2. Медичне право України : підручник / за заг. ред. д.ю.н., проф. С.Г. Стеценка.– К.: Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність", 2008.– 507 с.
3. Медичне право України : практикум / уклад.: І.Я. Сенюта, І.О. Богомазова, О.Ю. Кашинцева, Д.Й. Клапатий, Р.А. Майданик, О.Є. Січкоріз, Х.Я. Терешко, У.Я. Хребтань, Х.М. Шубак ; заг. ред. І.Я. Сенюта. – Львів : Світ, 2014.
4. Сучасне українське медичне право: монографія / за заг.ред. С.Г. Стеценка. – К.: Атіка, 2010. – 496 с.
5. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р.№254/96 // Відомості Верховної Ради України. - 1996.- №3 0. Ст. 141.
6. Кодекс законів про працю України. - Закон від 10 грудня 1971 р. № 322-VIII (в редакції за станом на 01.03.2011 року) // Відомості Верховної Ради УРСР - 1971.- № 50.- Ст. 375.
7. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України.- 2003. - № 40-44, Ст.356.
8. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради України.- 2003.- № 18-22.- Ст.144.
9. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 234-III. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2341-14>
10. Кодекс України про адміністративне правопорушення від 07.12.1984р. № 8073-X. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/80731-10>
11. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Верховна Рада України; Закон від 19.11.1992 р. № 2801-XII // Відомості Верховної Ради України .-1993.- № 4.- Ст. 19.
12. Етичний кодекс лікаря України, прийнятий Всеукраїнським з'їздом лікарських організацій та X З'їздом Всеукраїнського лікарського товариства (ВУЛТ) від 27 вересня 2009 р. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.apteka.ua/article/17132>
13. Про екстрену медичну допомогу. Закон України від 05.07.2012 р. № 5081- VI. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/5081-17>
14. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення. Закон України від 19.10.2017 р. № 2168-VIII. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2168-19>
15. Про охорону дитинства. Закон України від 26.04.2001 р. № 2402-III. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2402-14>
16. Про лікарські засоби. Закон України від 04.04.1996 р. № 123/96-ВР. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/123/96-%D0%B2%D1%80>
17. Про доступ до публічної інформації. Закон України від 13.01. 2011 р. №

- 2939-VI. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2939-17>
18. Про психіатричну допомогу. Закон України від 22.02.2000 р. № 1489-III. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1489-14>
19. Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіцит людини (ВІЛ) та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ. Закон України від 12.12.1991 р. № 1972-XII. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1972-12>
20. Концепція управління якістю медичної допомоги у галузі охорони здоров'я в Україні на період до 2020 року. Наказ МОЗ від 01.08.2011 р. № 454. Режим доступу: <https://moz.gov.ua/article 7.2>.

ДОДАТКОВІ ДЖЕРЕЛА

1. Загальна декларація прав людини: ООН, 10 грудня 1948 р. // Голос України від 10.12.2008 р. – № 236.
2. Декларація про медичну допомогу, орієнтовану на пацієнта / Міжнародний альянс організацій пацієнтів, від 24.02.2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.patientsorganizations.org>
3. Декларація про розвиток прав пацієнтів в Європі: Європейська нарада з прав пацієнтів, Амстердам, 28-30 березня 1994 р. ВООЗ Європейське регіональне бюро // <http://zakon2.rada.gov.ua>
4. Європейська хартія прав пацієнтів, листопад 2002 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.activecitizenship.net/patients-rights/projects/29-european-charter-of-patients-rights.html>
5. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод / Рада Європи, від 04.11.1950 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004
6. Конвенція про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини та біомедицину: Рада Європи, Європейський Союз; Конвенція від 04.04.1997 р. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_334
7. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Закон України від 23.09.1999 р. № 1105-XIV. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1105-14>
8. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства. Закон України від 22.09.2011 р. № 3773-VI. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>
9. Угода про надання медичної допомоги громадянам держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав. Ратифікація від 01.06.2000 р. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_027
10. Про затвердження Порядку вибору лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та форми декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу. Наказ МОЗ України від 19.03.2018 р. № 503. Режим доступу: <https://moz.gov.ua/article>
11. Порядок надання медичної допомоги іноземцям та особам без

громадянства, які постійно проживають або тимчасово перебувають на території України, які звернулися із заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, стосовно яких прийнято рішення про оформлення документів для вирішення питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, та яких визнано біженцями або особами, які потребують додаткового. Постанова КМУ від 19.03.2014 р. № 121. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121-2014-%D0%BF>

12.Про затвердження Порядку вибору та зміни лікаря первинної медичної (медико-санітарної) допомоги та форми первинної облікової документації: Наказ МОЗ України від 04.11.2011 р. № 756. Режим доступу: <https://moz.gov.ua/article>

13.Про затвердження зразка технічного опису листка непрацездатності та Інструкції про порядок заповнення листка непрацездатності: Наказ Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства праці та соціальної політики України, Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України від 03.11.2004 № 532/274/136-ос/1406. Режим доступу: <https://moz.gov.ua/article>

14.Про затвердження Інструкції про проведення обов'язкових попередніх і періодичних психіатричних оглядів. Наказ МОЗ від 01.02.2002 р. № 12. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0094-02>

15.Правила застосування примусових заходів медичного характеру в спеціальному закладі з надання психіатричної допомоги. Наказ МОЗ від 31.08.2018=7 р. № 992. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1408-17> Про донорство крові та її компонентів. Закон України від 23.06.1995 р. № 239/95-ВР. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/239/95-%D0%B2%D1%80>

16.Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людини. Закон України від 17.05. 2018 р. № 2427-VIII. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2427-19>

17.Про судову експертизу. Закон України від 25.02. 1994 р. № 4038-XII. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/4038-12>

18.Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень. Наказ Мініюста від 08.10.1998 р. № 53/5. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98>

19.Положення про клініко-експертну комісію МОЗ. Наказ МОЗ від 05.02.2016. № 69. Режим доступу: <https://moz.gov.ua/article>

20.Порядок контролю якості медичної допомоги. Наказ МОЗ від 28.09.2012 р. № 752. Режим доступу: <https://moz.gov.ua/article>

21.Порядок проведення судово-психіатричної експертизи, затвердженого Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 08.05.2018 № 865. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0719-18>

22.Інструкція про проведення судово-медичної експертизи. Наказ МОЗ від 17.01.1995 р. № 6. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0254->

95 Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людини. Закон України від 17.05. 2018 р. № 2427-VIII. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2427-19>

23.Про поховання та похоронну справу. Закон України від 10.07.2003 р. № 1102- IV. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1102-15>

24.Про затвердження нормативно-правових документів з питань трансплантації. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 25 вересня 2000 № 226; Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0697-00>

25.Про затвердження Положення про Координаційний центр трансплантації органів, тканин і клітин. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 11 грудня 2006р. № 812. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1380-06>

26.Перелік послуг з надання третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги методом трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів, які надаються учасниками пілотного проекту щодо зміни фінансового забезпечення оперативного лікування з трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів. Постанова КМУ від 18.12.2019 р. № 1083. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1083-2019-%D0%BF27.I>

Інформаційні ресурси

1. Президент України – www.prezident.gov.ua.
2. Верховна Рада України – www.rada.gov.ua.
3. Кабінет Міністрів України – www.kmu.gov.ua.
4. Міністерство охорони здоров'я України – <http://www.moz.gov.ua>.
5. Міністерство економіки України – www.me.gov.ua.
6. Міністерство фінансів України – www.minfin.gov.ua.
7. Державна податкова адміністрація України – www.sta.gov.ua.
8. Державний комітет статистики України – www.ukrstat.gov.ua.
9. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського – www.nbuv.gov.ua.
10. Організація об'єднаних націй – www.un.org/russian/esa/index.html.